

ISSN 2309-9763

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

*Присвячується 100-річчю заснування
Кам'янець-Подільського національного
університету імені Івана Огієнка*

Педагогічна освіта: теорія і практика

Збірник наукових праць

Випуск 24 (1-2018)

Частина 1

м. Кам'янець-Подільський
2018

Рецензенти:

Коссаковський Едвард, доктор, професор, Краківська академія мистецтв ім. Яна Матейка, м. Краків, Польща; **Рокачук В.В.**, кандидат мистецтвознавства, старший науковий співробітник, Інститут культурної спадщини АН Молдови, м. Кишинів, Молдова; **Тарасенко Г.С.**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної та початкової освіти, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, м. Вінниця, Україна; **Ченіль М.М.**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти, Дрогобицький педагогічний університет імені І. Франка, м. Дрогобич, Україна.

*Рекомендовано до друку рішеннями вчених рад Інституту педагогіки НАПН України
(протокол № 6 від 02.04.2018 р.),*

*Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка
(протокол № 4 від 26.04.2018 р.).*

Міжнародна редакційна колегія:

О.М. Топузов, директор Інституту педагогіки НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України; **Л.Д. Березівська**, директор Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О.Сухомлинського НАПН України, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України; **М.В. Головка**, заступник директора з наукової роботи Інституту педагогіки НАПН України, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, доцент; **М.С. Вашуленко**, дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор; **Н.П. Дічек**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу історії та філософії освіти Інституту педагогіки НАПН України; **Т.М. Засекіна**, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з науково-експериментальної роботи Інституту педагогіки НАПН України; **Уршуля Груца-Мьонскі**, доктор гуманітарних наук, Жешівський університет, м. Жешів, Польща; **Л.М. Калініна**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу економіки та управління загальною середньою освітою Інституту педагогіки НАПН України; **В.М. Лабунець**, доктор педагогічних наук, професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (головний редактор); **І.О. Кучинська**, доктор педагогічних наук, професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (заступник головного редактора); **Н.В. Гудима**, кандидат філологічних наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (відповідальний секретар); **Н.В. Мелекєсцева**, кандидат філологічних наук, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (мовний редактор); **Януш Мьонсо**, доктор габілітований, професор надзвичайний, Жешівський університет, м. Жешів, Польща; **М.А. Печенюк**, кандидат педагогічних наук, професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; **Л.М. Воввідко**, кандидат педагогічних наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; **Н.В. Бахмат**, доктор педагогічних наук, доцент, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Міжнародна наукова рада:

О.Д. Баженова, доктор мистецтвознавства, професор, Білоруський державний університет, м. Мінськ, Білорусь; **Земба Беата Анна**, доктор гуманітарних наук, Інститут педагогіки Жешівського університету, м. Жешів, Польща; **Марек Палюх**, професор надзвичайний, доктор габілітований гуманітарних наук, завідувач кафедри соціальної педагогіки, Інститут педагогіки Жешівського університету, м. Жешів, Польща; **І.М. Конет**, доктор фізико-математичних наук, професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; **О.І. Локшина**, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України; **О.М. Онаць**, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник відділу економіки та управління загальною середньою освітою Інституту педагогіки НАПН України; **Пйотр Яргуш**, професор, Директор Інституту малярства і художнього виховання, Педагогічний університет імені Комісії національної освіти, м. Краків, Польща; **О.І. Пометун**, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, головний науковий співробітник відділу суспільствознавчої освіти Інституту педагогіки НАПН України; **Н.О. Урсу**, доктор мистецтвознавства, професор, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка.

Педагогічна освіта: теорія і практика : Збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В.М.]. – Вип.24 (1-2018). – Ч.1. – Кам'янець-Подільський, 2018. – 360 с.

У збірнику наукових праць висвітлюються найбільш актуальні проблеми сучасної педагогіки та методик у галузі вищої освіти, старшої, основної, початкової школи та дошкільця. Представлено широкий спектр наукових розробок українських і закордонних дослідників.

Збірник наукових праць адресовано науковцям, педагогам, докторантам і аспірантам, студентам, усім тим, хто цікавиться сучасним станом розвитку педагогічної науки.

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ № 15071-3643Р Збірник наукових праць "Педагогічна освіта: теорія і практика" 24.04.2009 р.

Збірник внесено до Переліку наукових фахових видань України з педагогічних наук (Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.12.2015 р. №1328).

За достовірність фактів, назв, дат, посилань та літературних джерел тощо
відповідальність несуть автори.

Редколегія та видавництво не завжди поділяють їхні погляди.

ISSN 2309-9763

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
KAMIANETS-PODILSKYI IVAN OHIENKO NATIONAL UNIVERSITY
INSTITUTE OF PEDAGOGY OF THE NAES OF UKRAINE

*Dedicated to the 100-th anniversary
of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko
National University.*

Pedagogical Education: Theory and Practice

Collection of research papers

Issue 24 (1-2018)

Part 1

**Kamianets-Podilskyi
2018**

Reviewers:

Edvard Kossakovskiy, Doctor, Professor, Jan Matejko Academy Of Fine Arts in Krakow, Poland; **V.V. Rokachuk**, Candidate of Art Criticism, Senior Research Officer, Institute of Cultural Legacy of the Academy of Sciences of Moldova, Kyshyniv, Moldova; **H.S. Tarasenko**, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor, Head of Preschool and Primary Education Department, Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynsky, Vinnytsia, Ukraine; **M.M. Chepil**, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor, Head of the Department of General Pedagogics and Preschool Education, Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University, Drohobych, Ukraine.

The publication is approved by the resolutions of the Scientific Boards of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine (Protocol № 6 of 02.04.2018), Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University (Protocol № 4 of 26.04.2018).

International Editorial Board:

O.M. Topuzov, Director of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor, Corresponding Member of the NAES of Ukraine; **L.D. Berezivska**, Director of V.O. Sukhomlynskyi State Scientific and Pedagogical Library of Ukraine of the NAES of Ukraine, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor, Corresponding Member of the NAES of Ukraine; **M.V. Holovko**, Deputy Director for Science of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Candidate of Pedagogic Sciences, Senior Research Officer, Docent; **M.S. Vashulenko**, Full Member of the NAES of Ukraine, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor; **N.P. Dichuk**, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor, Head of the Division of the History and Philosophy of Education of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine; **T.M. Zasiukina**, Candidate of Pedagogic Sciences, Senior Research Officer, Deputy Director for Scientific and Experimental Work of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine; **Urshulia Hrutsa-Mionsik**, Doctor of Humanities, University of Rzeszow, Rzeszow, Poland; **L.M. Kalinina**, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor, Head of the Division of Economics and Management of the Comprehensive Secondary Education of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine; **V.M. Labunets**, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University (Editor-in-Chief); **I.O. Kuchynska**, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University (Deputy Editor-in-Chief); **N.V. Hudyma**, Candidate of Filological Sciences, Docent, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University (Chief Secretary); **N.V. Mieliekiestseva**, Candidate of Filological Sciences, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University (Language Editor); **Yanush Mionso**, Habilitated Doctor, Professor Extraordinarius, University of Rzeszow, Rzeszow, Poland; **M.A. Pecheniuk**, Candidate of Pedagogic Sciences, Full Professor, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University; **L.M. Voievidko**, Candidate of Pedagogic Sciences, Docent, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University; **N.V. Bakhmat**, Doctor of Pedagogic Sciences, Docent, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University.

International Scientific Council:

O.D. Bazhenova, Doctor of Art Criticism, Full Professor, Belarusian State University, Minsk, Belarus; **Ziembra Beata Anna**, Doctor of Humanities, Institute of Pedagogy of the University of Rzeszow, Rzeszow, Poland; **Marek Paluch**, Professor Extraordinarius, Habilitated Doctor of Humanities, Head of the Social Pedagogy Department, Institute of Pedagogy of the University of Rzeszow, Rzeszow, Poland; **I.M. Konet**, Doctor of Physical and Mathematical Sciences, Full Professor, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University; **O.I. Lokshyna**, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor, Head of the Division of Comparative Pedagogy of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine; **O.M. Onats**, Candidate of Pedagogic Sciences, Senior Research Officer, Leading Researcher of Economics and Management of the Comprehensive Secondary Education Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine; **Piotr Jargusz**, Professor, Director of the Institute of Painting and Art Education, Pedagogical University of Cracow, Cracow, Poland; **O.I. Pometun**, Doctor of Pedagogic Sciences, Full Professor, Corresponding Member of the NAES of Ukraine, Leading Researcher of the Social Science Education Department of the Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine; **N.O. Ursu**, Doctor of Art Criticism, Full Professor, Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University.

Pedagogical Education: Theory and Practice : Collection of research papers / Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University; Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine [Editor-in-Chief Labunets V.M.]. – Issue 24 (1-2018). – Part 1. – Kamianets-Podilskyi, 2018. – 360 p.

The collection of research papers deals with the scientific discussion of the most actual issues in contemporary pedagogy and methods of teaching in higher education, secondary school, primary school and preschool education. It presents a wide range of scientific works by Ukrainian and foreign researchers.

The target readership of the collection of research papers includes researches, pedagogues, graduate and postgraduate students, as well as everybody else who shows interest in the current state of pedagogics as a science.

Certificate of state registration of the printed source of mass medium KB № 15071-3643P “Collection of research papers ‘Pedagogical Education: Theory and Practice’ of 24.04.2009”.

This publication is listed in Special editions of HAC of Ukraine in Pedagogics (Order of Ministry of Education and Science of Ukraine 21.12.2015, №1328).

The authors are responsible for the reliability of facts, names, dates, references and literature.

The editorial staff and the publishing house do not always share their ideas.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ПЕДАГОГІКА	
<i>Наталія Бахмат</i>	
ПЕДАГОГІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ ОСВІТИ.....	9
<i>Олена Березкіна, Тетяна Кошельник, Віктор Кошель</i>	
АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ СВІДОМОГО СТАВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ДО ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ.....	18
<i>Леся Бодак</i>	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ВИХОВАННЯ У ПЕДАГОГІЧНІЙ СПАДЩИНІ О. МАКАРУШКИ.....	23
<i>Дмитро Боднар</i>	
ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ О. МАЗУРКЕВИЧЕМ ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДІВ ПЕРЕДОВИХ ДІЯЧІВ ОСВІТИ, НАУКИ І КУЛЬТУРИ ДОРАДЯНСЬКОЇ ДОБИ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ	29
<i>Олена Боровець</i>	
ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ.....	38
<i>Юрій Буклов</i>	
НАРОДОЗНАВЧИЙ ГУРТОК ЯК ФОРМА НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ.....	43
<i>Наталія Бхіндер</i>	
ІНТЕРАКТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПІДГОТОВЦІ ПРИКОРДОННИКІВ У ВІДОМЧИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ РЕСПУБЛІКИ ІНДІЯ.....	49
<i>Валентина Вонсович</i>	
УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ	56
<i>Ірина Герасимова</i>	
МЕТОДОЛОГІЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ.....	62
<i>Ліна Голуб, Василь Гогоць</i>	
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ СОЦІАЛЬНИХ ЧИННИКІВ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ОСОБИСТОСТІ	69
<i>Оксана Горбатюк</i>	
КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ЩОДО РОЗВИТКУ УПРАВЛІНСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ СУЧАСНОГО КЕРІВНИКА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ	75
<i>Руслана Даниляк</i>	
ВИХОВАННЯ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ ЧЕСНОТ ЯК СКЛАДОВА МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ДИТЯЧОЇ ПЕРІОДИКИ.....	80
<i>Наталія Дічек</i>	
ПРОБЛЕМА ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ШКОЛЯРІВ У СУВЕРЕННІЙ УКРАЇНІ КРИЗЬ ВНЕСОК У ЇЇ ВИРІШЕННЯ В.Г. КРЕМЕНЯ (БІОГРАФІЧНИЙ ПІДХІД)	86
<i>Олена Довгань, Оксана Соколан</i>	
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ПІДЛІТКОВОГО ВІКУ	95
<i>Ольга Ельбрехт</i>	
ПРОБЛЕМИ ТЕРМІНОЛОГІЇ В ОСВІТІ	102

УДК 378.147:373.5.011.3-051

Олена Боровець
Olena Borovets

ПРОЕКТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

PROJECT TECHNOLOGIES AS A MEANS OF IMPLEMENTATION OF THE ACTIVITY APPROACH TO ORGANIZATION OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE PEDAGOGUES

У статті обґрунтовано значення діяльнісного підходу в процесі професійної підготовки майбутніх педагогів в умовах реформування системи освіти в Україні. Доведено, що одним із засобів реалізації діяльнісного підходу є проектні технології. Проаналізовано зміст поняття “проектні технології”, визначено основні вимоги до їх використання, проаналізовано функції та види діяльності викладача і студентів на різних етапах проектної технології.

Ключові слова: діяльнісний підхід, проектні технології, проект, проектна діяльність, професійна підготовка майбутніх педагогів.

В умовах реформування української школи у XXI столітті зазнають змін та трансформацій ключові позиції системи шкільної освіти: зміст, методика викладання, освітнє середовище. Усі новації неможливо реалізувати без компетентного педагога, який працюватиме за новими підходами і отримає свободу дій, що потребує “ґрунтовної підготовки вчителів за новими методиками і технологіями навчання” [2]. Закономірно, що вимоги, які ставляться до вчителя нової української школи, передбачають внесення змін у процес професійної підготовки майбутніх педагогів з метою підвищення його ефективності та результативності у контексті реформ сьогодення.

Підготовці умотивованого, компетентного, креативного вчителя сприяє реалізація діяльнісного підходу, який дає змогу створити належні умови для активної пізнавальної діяльності студента, для становлення його творчої особистості, для формування свідомої професійної позиції та індивідуального стилю роботи.

Діяльнісний підхід як провідний у процесі фахової підготовки майбутніх педагогів розглядається у працях І. Зимньої, В. Семиченко, Т. Тихонової та інших. У дослідженнях сучасних учених обґрунтовуються різні інструменти реалізації діяльнісного підходу. Аналіз наукових джерел та досвід викладацької роботи дозволяють стверджувати, що ефективним засобом реалізації діяльнісного підходу у процесі підготовки майбутніх педагогів є проектні технології.

Вивченню окремих аспектів проектного навчання присвятили праці вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: В. Гузєєв, Г. Ісаєва, В. Кіпатрик, Н. Любчак, О. Пехота, С. Ящук та інші. Проблема застосування проектних технологій у дидактичному процесі вищої школи розглядається М. Вайнтраубом, О. Воїною, С. Ізбаш, Л. Савченко та іншими. Питання формування проектної культури особистості розкрито у дослідженнях Л. Бережної, В. Сидоренка, Л. Філімонюк, Л. Хоружої та інших. Однак, проблема застосування проектних технологій у дидактичному процесі закладів вищої освіти у контексті реалізації діяльнісного підходу висвітлена недостатньо повно.

Мета нашої статті – проаналізувати особливості проектних технологій, які забезпечують реалізацію діяльнісного підходу до організації професійної підготовки майбутніх

учителів, з'ясувати функції і види діяльності викладача та студентів у процесі проектної діяльності.

У сучасній науковій літературі діяльнісний підхід розглядається як такий, що дає змогу максимально розкрити неповторність та багатогранність особистості, що у свою чергу надає їй можливості самореалізуватися у змінному соціальному середовищі. Взятися за основу праці О. Леонт'єва, С. Рубінштейна, сучасні вчені доводять, що діяльність є джерелом і фактором формування свідомості і розвитку властивостей особистості. Принцип "поза діяльністю немає розвитку" є визначальним у процесі професійної підготовки сучасного фахівця [6, с. 199].

На думку М. Уйсімбаєвої, визначення поняття "діяльність" у психолого-педагогічній літературі об'єднує розуміння діяльності як свідомого процесу, який є активною взаємодією людини з навколишньої дійсністю, у ході якої людина є суб'єктом, цілеспрямовано впливаючи на об'єкт і задовольняючи таким способом свої потреби; а також діяльність є способом буття людини у світі, її здатністю вносити у дійсність зміни. Результатом діяльності є перетворення як у зовнішньому світі, так і у самій людині, її знаннях, мотивах, здібностях [7, с. 258].

Діяльнісний підхід до організації навчання майбутніх педагогів передбачає включення студентів у активні форми пізнавальної діяльності, забезпечує умови для самоствердження і самореалізації особистості, дає змогу перебороти авторитарні настрої, перемістити акцент з репродуктивних на творчо-дослідницькі методи, забезпечити комплекс заходів, що сприяють розвитку самостійності, ініціативності, креативності студентів. За умов реалізації цього підходу активізується здатність майбутніх учителів міркувати, спостерігати і аналізувати різноманітні педагогічні явища та процеси, узагальнювати, виділяти головне; формується готовність до самостійної пошукової і творчої діяльності.

Важливим інструментом реалізації діяльнісного підходу у процесі професійної підготовки майбутніх учителів є проектні технології. Аналіз наукової літератури з означеної проблеми дозволяє стверджувати, що поняття "проект", "метод проектів", "проектна діяльність", "проектна технологія" є пов'язаними між собою і розглядаються у взаємозв'язку. На думку Н. Любчак, спільним є у всіх поняттях той аспект, що результатом праці студентів стають суттєво нові творчі продукти діяльності, які спрямовані на задоволення потреб та вирішення проблем. Так, поняття "проект" тлумачать як процес творчої пошуково-дослідницької діяльності студентів для досягнення бажаного результату. Метод проектів – це система навчання, за якої студенти здобувають знання і вміння у процесі планування та виконання проектів. Завдання проектної технології – стимулювати інтерес майбутніх учителів до вирішення певних проблем, що передбачають володіння визначеною системою знань; показати способи практичного застосування надбаних знань через проектну діяльність, яка включає розв'язання однієї або цілої низки проблем, гармонійно поєднуючи академічні знання з прагматичними, дотримуючи відповідний їх баланс на кожному етапі навчання [4, с. 144-145].

У процесі застосування проектної технології студенти залучаються до проектної діяльності – конструктивної і продуктивної діяльності особистості, спрямованої на розв'язання життєво значущої проблеми, досягнення кінцевого результату у процесі цілепокладання, планування і здійснення проекту. Важливими ознаками проектної діяльності є спрямованість на розвиток пізнавальних навичок, умінь самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі, узагальнювати та інтегрувати знання, що отримані з різних джерел, у процесі навчання [7, с. 260].

Отже, проектна технологія вимагає від студентів застосовувати нові знання, спираючись на засвоєний раніше матеріал; виробляє вміння діяти і приймати рішення самостійно чи у складі команди; шукати, компонувати і застосовувати нову інформацію з різноманітних джерел, використовуючи різні методи, засоби, сучасні технології для виконання конкретних завдань; розвиває критичне мислення і прагнення до творчості та саморозвитку; формує бажання і здатність самостійно вчитися. Такі технології роблять процес навчання більш продуктивним,

активізують навчальну діяльність, забезпечують формування різнобічних професійних компетентностей майбутніх фахівців.

Аналіз науково-методичних праць та досвід викладацької роботи доводять, що у процесі підготовки майбутніх педагогів проектні технології можна ефективно застосовувати під час вивчення дисциплін професійного циклу (наприклад, такі курси: “Загальні основи педагогіки”, “Дидактика”, “Теорія і методика виховання”, “Школознавство”, “Педагогічна майстерність”, “Порівняльна педагогіка”, “Інноваційні педагогічні технології” тощо).

Плануючи застосування проектних технологій у дидактичному процесі, викладач повинен проаналізувати рівень готовності (власний та студентів конкретної групи) до виконання проектної діяльності, зробити висновки про відповідність певним вимогам. На основі праць Є. Полат, О. Косович ми визначаємо такі основні вимоги до використання проектних технологій під час вивчення предметів педагогічного циклу: 1) наявність вагомій проблеми, що вимагає інтегрованих знань, дослідницького пошуку для її вирішення; 2) практична, теоретична, пізнавальна значущість передбачуваних результатів; 3) самостійна (індивідуальна, парна, групова) діяльність студентів; 4) використання дослідницьких методів; обговорення способів оформлення кінцевих результатів, їх презентація; підведення підсумків; 5) проекти повинні бути посильні для студентів, але характеризуватися високим рівнем складності, а отриманий продукт (матеріальний чи духовний) повинен бути високої якості; 6) активне застосування теоретичних знань студентами, а також опрацювання додаткової літератури, альтернативних джерел інформації; 7) можливість роботи у групі, а також залучення експертів з певних сфер діяльності (залежно від специфіки, тематики і виду проекту) [3; 4].

Важливою вимогою до використання проектних технологій у процесі професійної підготовки майбутніх учителів вважаємо впровадження різних видів проектів (класифікація за О. Пехотою): дослідницькі проекти, які повністю підпорядковані логіці наукового дослідження і мають відповідну структуру: вибір теми дослідження, аргументація її актуальності, визначення об'єкта й предмета, завдань, методології дослідження, висунення гіпотез розв'язання проблеми і моделювання способів її розв'язання; творчі проекти, які не мають детально спланованої структури діяльності учасників, вона розвивається, підпорядковуючись кінцевому результату, інтересам учасників проекту, які заздалегідь домовляються про заплановані результати і форму їх представлення; ігрові (рольові) проекти, які передбачають розподіл між учасниками визначених ролей, обумовлених характером і змістом проекту, імітуються їх соціальні і ділові стосунки, які ускладнюються змодельованими ситуаціями; інформаційні проекти, які спрямовані на збирання інформації про певний об'єкт, явище з метою ознайомлення учасників з цією інформацією, її аналіз і узагальнення фактів. Такі проекти потребують добре продуманої структури, можливості систематичної корекції у ході роботи над проектом; практико-орієнтовані проекти, які передбачають чітко визначений результат діяльності, що орієнтований на соціальні та професійні інтереси студентів [5].

Структура побудови проекту залежить від його виду, специфіки навчального предмета, теми проекту, форми презентації результатів проектної діяльності, рівня підготовленості студентів. Погоджуємося з думкою про те, що проектна технологія не передбачає твердої алгоритмізації дій, а вимагає творчого підходу, і для різних видів проектів може бути різна кількість етапів. Орієнтований алгоритм роботи над проектом передбачає такі етапи: організаційний, планування, аналітико-практичний, результативний [1, с. 82-83].

Кожен етап проектної технології характеризується виконанням певних функцій і видів діяльності викладачем та студентами. На першому етапі здійснюється вибір теми проектів. Тематика може висуватись викладачем з урахуванням специфіки навчальної дисципліни і професійних інтересів майбутніх педагогів, а може бути запропонованою і самими студентами. Їм потрібно надавати можливість не лише вибрати тему, але і організаційну форму виконання (індивідуальну або групову), ступінь складності проектної діяльності. Отримавши проект, студент підходить до етапу реалізації, який включає: проектування, на якому вивчається

сутність питання, аналізуються теоретичні положення та емпіричні факти, розробляється гіпотеза, здійснюється моделювання, відбір і структурування засобів, оформлення результатів.

Важливими є організація координаційної роботи, яка здійснюється у вигляді поетапних обговорень, та презентація одержаних результатів. Викладач може надавати методичні рекомендації, пропонувати інструкції, де вказуються перелік основної та допоміжної літератури, вимоги до якості проекту, форми і критерії оцінювання результатів, алгоритми проектування тощо. Під час роботи студентів над проектом викладач виконує такі функції: допомагає студентам у пошуку джерел інформації; координує процес; підтримує і заохочує студентів; забезпечує зворотній зв'язок [3, с. 77]. Необхідно організувати роботу таким чином, щоб студенти самостійно навчалися визначати кінцеві і проміжні завдання; здійснювати оптимальний вибір способів та засобів їх вирішення; аргументувати свій вибір; передбачати наслідки діяльності; діяти без підказки; порівнювати отриманий результат із очікуваним; об'єктивно оцінювати процес і результат проектування.

Етап презентації результатів проекту може проходити у різних формах, але обов'язковою є підготовка матеріалів, які дозволяють наочно продемонструвати аудиторії хід роботи над проектом та основні його результати. Останній етап – рефлексія – передбачає, що студенти, які працювали над проектом, повинні провести аналіз власної роботи з метою виявлення недоліків, їх причин і пошуку шляхів подальшого вдосконалення дослідницької діяльності.

Участь студентів у проектній діяльності, як наголошує М. Уйсімбаєва, створює умови для самовдосконалення, а також відкриває можливості вибору особистої ролі в системі відносин групи учасників проекту (автор ідей, виконавець, учасник, організатор) або залишає право вибору на індивідуальну роботу, і в цьому випадку виконавець проекту поєднує усі ролі в одній особі [7, с. 260]. Виконання проектних завдань передбачає досягнення зовнішніх та внутрішніх результатів: зовнішні – це результат проектної діяльності, який можна побачити, застосувати на практиці, щоб перевірити його функціональність; внутрішній – це досвід діяльності, який стане надбанням студента, що об'єднує знання, уміння, цінності, компетентності.

Використання проектних технологій у процесі професійної підготовки педагога виступає не тільки як ефективна форма взаємодії викладача і студента, але і як предмет вивчення засобів професійної діяльності майбутнього вчителя. Тобто, беручи участь у проектній діяльності під час навчання в університеті, студент водночас готується до застосування інноваційних технологій у майбутній педагогічній діяльності.

Таким чином, упровадження проектного навчання забезпечує реалізацію діяльнісного підходу та сприяє формуванню у студентів важливих для майбутньої професії компетентностей і якостей: цілеспрямованість; критичне мислення; уміння самостійно обирати методи, форми і засоби здійснення діяльності; вміння застосовувати інтегровані знання, працювати в команді, моделювати професійні дії; здатність виконувати завдання у нетипових ситуаціях; уміння оцінити процес і результат власної діяльності.

Діяльнісний підхід як провідний в умовах реформування системи освіти в Україні передбачає розробку нового змісту, принципів, форм і засобів професійної підготовки майбутніх учителів, що є перспективними напрямками майбутніх досліджень. Подальшого вивчення потребують організаційні умови та методичні особливості впровадження проектних технологій у дидактичний процес педагогічного закладу вищої освіти.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н. Наволокова. – Х. : Вид. група “Основа”, 2011. – 176 с.
2. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року: Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р. – Режим доступу: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/54258/.

3. Косович О. Проектна діяльність як одна з форм інноваційних методичних технологій навчання / О. Косович // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Педагогіка, соціальна робота. – 2011. – Вип. 22. – С. 76-78.
4. Любчак Н. Проектні технології: сутність та особливості використання у навчальному процесі / Н. Любчак // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 122. – С. 144-149.
5. Освітні технології : навч.-метод. посібник / О. Пехота, А. Кіктенко, О. Любарська та ін.; За заг. ред. О. Пехоти. – К.: А.С.К., 2001. – 256 с.
6. Педагогіка в запитаннях і відповідях: навчальний посібник / Л. Кондрашова, О. Пермяков, Н. Зеленкова, Г. Лаврешина. – К. : Знання, 2006. – 252 с.
7. Уйсімбаєва М. Проектна діяльність: теоретичні аспекти / М. Уйсімбаєва // Витоки педагогічної майстерності. Серія : Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 13. – С. 258-263.

The article substantiates the importance of implementing an activity approach in the process of training future teachers in the context of reforming the educational system in Ukraine. It is noted that the activity approach to the organization of teacher training intends to include students in active forms of cognitive activity, providing conditions for self-assertion and self-realization of personality, changes the focus from reproductive to creative research methods, provides complex of measures, which facilitate the development of autonomy, initiative and creativity of students.

The author proves that one of the means of implementing an activity approach is the project technology. The essence and content of the concepts “project technology”, “project”, “project activity” are analysed. The basic requirements for the usage of project technologies during the study of the subject of the pedagogical cycle are defined, among which are: practical and cognitive value of the efficiency of the results; individual, pair or group activity of students; the usage of research methods, the active use of theoretical knowledge of students, as well as the processing of additional literature, alternative sources of information, etc.

It is noted in the article that in the process of future teachers training different types of projects (research, creative, role, informational, practice-oriented) should be implemented. It is stated that the structure of project building depends on its theme and type, the specifics of the subject, form of presentation of the project activities, the level of preparedness of students. The approximate algorithm for work on the project involves the following stages: organizational, planning, analytical and practical, productive.

Functions and activity types of teachers and students at various stages of project technology are analysed. It is concluded that the teacher in the process of project activity ceases to be the bearer of ready-made knowledge, but acts as a teacher-manager, a consultant, an organizer of active cognitive activity of future pedagogues. Project technology facilitates the formation of students' abilities to apply new knowledge based on the previously acquired material; develops the ability to act and make decisions independently or as part of a team; to search, compile and apply new information from a variety of sources; develops critical thinking and striving for creativity and self-development.

Key words: *activity approach, project technologies, project, project activity, professional training of future pedagogues.*